

Palmzondag – Agneskerk, Goutum – 13 april 2025

Lezingen: Lucas 19:29-40 en Filippenzen 2:5-11

Ds Sytze de Vries

De kurios, het baasje

Heel veel nieuwgebouwde kerken kregen fantasieloze namen mee:

De Ontmoetingskerk, de Open hof, de Opstandingskerk, ze zijn er in bosjes.

Zo niet de kerk van mijn jeugd, hier vlak boven, in Leeuwarden,

die werd Kurios-kerk genoemd.

Wel weer het andere uiterste, want je moet er Grieks voor kennen.

En den meeste Luwadders deden dat niet....

Kyrios betekent heer. In de bijbelse zin van onze heer/*kyrios* Jezus Christus.

In de aanspreekvorm *Kyrie*, als in het bekende *kyrie eleison, Heer, ontferm U*.

Maar het is ook tot op de dag vandaag in Griekenland

nog altijd het woord, waarmee ik in een restaurant de ober roep:

Kyrie! Mijn heer.

Ik heb dit taallesje nodig om u een grapje van Lucas uit te kunnen leggen;

Een woordspel, dat hij in zijn intochtsverhaal gebruikt.

En eigenlijk heb ik het al verklapt in het beginverhaal aan de kinderen.

Als we verder door zouden lezen in het evangelie van Lucas,

tot aan zijn beschrijving van het laatste Pesachmaal van Jezus met zijn leerlingenkring,

dan horen we hem vertellen, hoe Jezus zijn leerlingen daartoe opdraagt

om achter een man aan die gaan, die een kruik water draagt.

Dat is net zo'n merkwaardige opdracht

als – in ons straalbeeld – u vragen om iemand te volgen

met een plastic tas in zijn handen.

Het kon (in elk geval tot enkele jaren geleden) bijna iedereen zijn!

Gelijksoortig, en al even merkwaardig is de vraag

om een ezelsveulen te gaan halen in het dorp-tegenover.

Dat moet – ook weer in onze context – geklonken hebben als:

Ga, en je zult een fiets aan een hek vastgebonden vinden!

Ezels dus voor het uitzoeken...

Daarin kan het bijzondere niet gelegen hebben.

Dat horen we pas in wat daarna komt:

En toen ze het veulen losmaakten, zeiden de kurioi, de heren, oftewel de 'baasjes':

Waarom maken jullie het los?

*Ze zeiden: **de kyrios/de baas/het baasje** heeft het nodig!*

Een vacante ezel

En er is meer:

Het moet een ezel zijn, waarop nog nooit iemand gezeten heeft.

Nieuw, ongebruikt, leeg en vacant.

Dat is precies het beeld dat opgeroepen wordt:

Een nog onbereden vervoermiddel, dat vastgebonden, al lang 'op zijn baasje' wacht.

Het is niet 'zomaar' een ezel.

Dat dier roept bijbelse associaties op. Uit het Eerste Testament, Thora en Profeten.
Zo'n profetenlezing zongen we daarnet in de berijmde vorm,
naar het visioen van de profeet Zacharia 9.

Daarom wordt de figuur van de *koning* vaak aan een *ezel* verbonden.

Die gaan in de Schrift nogal eens samen.

Een heel *vreemde* combinatie: net zoals iets als een koning op een fiets.

Maar voor Israels koning is *dat* nou net blijkbaar veelzeggend.

Een koningschap, dat met macht is verbonden, zit hoog te paard.

Vandaag de dag in een dikke Mercedes, een helikopter of een Tesla.

Hier is het *Gods* keuze voor het lastdier,

het symbool van dienstbaarheid en draagvermogen.

Als iemand werkelijk leiding-gevend zal zijn, dan is hij dienstbaar

Voor al aan de kleinste, de minste mensen

Dat is het *ware* koningschap.

Rechtvaardig, zachtmoedig

En Hij rijdt op een ezel, hij lijdt als een knecht,

Zo brengt Hij het leven terecht

Vader Jacobs zegen

Voor nog een andere verwijzing in dit intochtsverhaal neem ik u mee
vaar het slot van het bijbelboek Genesis:

Daar ligt – zo wordt verteld - de oervader Jakob op sterven,

En al zijn 12 zonen komen langs om afscheid te nemen en gezegend te worden.

Hij zegent ze, stuk voor stuk,

d.w.z. hij zet hen op de weg, die zij voortaan zonder hem verder gaan.

Met een bemoediging, *en* met een opdracht. Want dat *is* zegenen.

Zo zegent hij ook zijn zoon Juda.

En in alles is te horen, wat wij inmiddels al lang weten:

Juda is de stamhouder van het koninklijke geslacht.

Hier wordt hij als zodanig ook aangewezen:

Juda de leeuw, jou zullen je broeders loven!

Voor jou zullen de zonen van je vader buigen!

De wijngaard

En deze Juda wordt dan als volgt getypeerd:

hij zal zijn ezel aan de wijnstok binden,

het jong van zijn ezelin aan de wingerd.'

Daar is dan het beestje – suggereert Lukas –

dat sindsdien op zijn baasje, zijn heer, heeft staan wachten.

De nog niet bezeten ezel is dus een lege troon.

En wijnstokken, zo groot, dat je er een ezel aan vast kunt binnen.

Zie daar in kort bestek, de messiaanse droom!

Israel, zo vaak als wijngaard uitgebeeld, rijke vruchten dragend.

Een contrast met de klacht van bv. Jesaja en Jeremia,

dat deze wijngaard enkel bocht voorbrengt, 'onrecht en rechtsverkrachting.'

in plaats van recht en gerechtigheid.

Dat zijn immers nu net de vruchten die in Israëls Veelbelovende Land zouden moeten groeien en gedijen.

En het is de 'corebusiness' van de koning,

zijn voornaamste taak om daarop te zien: dat recht en gerechtigheid er groeien!

Dan ben je vorst 'bij de gratie Gods';

Hoe eenzaam steekt dat af, tegen al die trompetterende

bijna- en helemaal-dicatators, die alleen maar regeren

om de macht en het geld van henzelf en hun vrienden te laten groeien.

Wie vertrouwt er dan méér p zo'n man op een ezeltje?

Een ezel aan een wijnstok vastgebonden....

Laat dat beeld eens op u inwerken;

En nee, het is geen vakantiekiekje van Sardinië o.i.d.

Het verbeeldt dit: van die wijngaard is dus de troon vacant!

En die troon laat Jezus nu aanrukken, zo vlak bij Jeruzalem.

Alsof hij wil zeggen:

het is toch tijd, dat God zelf - of een koning bij de gratie Gods –

zijn plaats in de koningsstad weer inneemt,

en die vruchtenrijke messiaanse tijd zijn beslag krijgt.

Dat het is die stad weer om de vruchten van recht en gerechtigheid gaat?

Daar gelooft hij zelf in, daar leeft hij voor, daarin geeft hij onderricht;

hij heeft ook in al zijn woorden en zijn tekenen steeds *alleen dat* benadrukt:

mensen bevrijd, mensen geheeld, mensen wegen gewezen,

mensen nieuwe perspectieven gegeven.

Heel zijn leven heeft tot hiertoe in het teken gestaan

van Gods eigen dromen-van-den-beginne.

Een vorst die een dienstknecht is.

Wat doet Jezus wel/niet?

Je kunt je afvragen: probeert Jezus hier niet? Bestijgt hij zelf hier deze troon?

Het is opvallend, en toch weinig benadrukt, dat Jezus *niet zelf* op de ezel klimt.

De initiatieven komen alle van zijn leerlingen, zijn vrienden:

zij hijsen hun leermeester op de ezel. *zij* leggen de looper voor hem uit

zij heffen de beladen psalm 118 aan

(een lied, dat de aankomst in de tempel bezingt

van de, aan de dood ontkomen, koning)

Gezegend die komt met de Naam van de Heer! Hosanna!

En zo zijn het de omstanders die er een voluit messiaans feest van maken.

Ze 'benoemen' zo hun baas, tot het baasje van de ezel, tot de Koning der Joden.

En ze zien de messiaanse visioenen voor ogen in vervulling gaan:

was het niet de Olijfberg waar hij, naar aloude verwachting, zou komen?

Ze juichen, maar ze juichen te vroeg.

Want in deze *opgang* van Jezus naar Jeruzalem,

begint voor hem zijn *neergang*, zijn afdaling in de dood.

We kennen het vervolg, maar al te goed!
 De harde wereld heeft geen plaats voor mannen op een ezeltje....
 We horen het in de evangeliën in verschillende toonaarden en beelden:
 Het oude moet worden afgebroken, om vernieuwd te kunnen worden.
 Een graankorrel moet sterven om vrucht te kunnen dragen.
 De tempel moet afgebroken, om herbouwd te kunnen worden.
 Misschien moet ook de kerk, zoals wij die kennen, worden afgebroken,
 om op een heel nieuwe wijze op te staan.
 Het is de weg van het zaad...
 En Jezus gaat die eerst *die* weg.... Voordat zijn liefde kan regeren vanaf het kruis.

Koninklijke daden

Dat wordt ook wel duidelijk als we even verder doorlezen
 dan de voorgeschreven verzen. Die kennen we wel zo ongeveer.
 Die komen elk jaar op Palmzondag in verschillende versies terug.
 Maar Lukas vertelt hoe het meteen daarna verder gaat,
 en de eerste 'koninklijke daden' van Jezus liegen er niet om.
 Het feest kan niet, *nog* niet, doorgaan....

Tranen van compassie

Die eerste daden als in Jeruzalem ingehaalde Messias zijn:
 hij vergiet tranen over haar *en* hij haalt de bezem door haar godsdienstige hart.
 Hij schreit over Jeruzalem, - zoals ook de profeten vóór hem deden -
 omdat het haar eigen graf graaft,
 omdat het de weg kwijt is, niet weet wat tot haar vrede dient.
 Jezus schreit.... zoals hij ook over de mensen met ontferming bewogen kan raken,
 pijn in zijn buik om hen kan krijgen.
 Zo lijdt hij hier met Jeruzalem mee,
 zingt hij, ook als Jeremia, inwendig zijn eigen klaaglied over de stad.

Oordeel

Maar die tranen maken hem niet blind.
 Verduisteren niet de scherpste van zijn blik.
 Hij ziet haarscherp, wat het grote euvel is van deze langzaam vergruizende Godsstad,
 deze ineem-vallende samenleving:
 Hij houdt opruiming in de tempel. Gooit de verkopers eruit.
 Het maken en vergroten van de eigen winst beheerst het hart van Jeruzalem.
 Godsdienst misbruiken, om er zelf beter van te worden.
 Niet meer als de koers voor een rechtvaardige samenleving.
 Het grote gevaar dat godsdienst altijd weer bedreigt,
 dat het ingezet wordt om zelf sterker te zijn dan een ander,
 als een machtsmiddel, zelfs een zegening van macht en geweld.
 Van het 'Gott mitt uns', het 'Jesus loves me'
 tot het 'Allah wil het', tot aan 'Het staat toch in de bijbel dat...'

Je kunt dus in al je vrolijke vroomheid te vroeg juichen....
 en ook onze Hosanna's vallen stil, de palmen

en we staan beschaamd te kijken..... want *wie* begroeten we?
Een ook: wat halen we daarmee binnen?

Misschien moeten we eerst weer bij het begin beginnen:

Ga naar het dorp hiertegenover en daar zul je een vastgebonden ezelsveulen vinden....

Wat vraagt de Heer nog meer van ons,

dan op zoek te gaan en te blijven naar ezelinnen?

Want anders dan in de wereld van geld en glitter, van leugen en grootspraak

de troon toch open te houden voor de Messiaanse koning?

Voor *zijn* beleidsdaden? En in de kracht daarvan te blijven geloven,

hoe moeilijk dat ook lijkt in deze dagen.

De troon, als beeld voor de plaats, waar beleid gemaakt wordt,

vanwaar recht gesproken en gedaan wordt,

als het centrum van ons samenleven. Hart van humaan en menselijk samenleven.

dat betekent soms ook:

losmaken wat overal vastgebonden staat,

ook al zeggen anderen daarvan 'de baas' te zijn.

Eigendom, gezag, grenzen, het zal voor ons nooit vaststaand kunnen zijn.

Voor ons is er maar één uiteindelijk criterium: de heer heeft het nodig!

Bij al ons doen en laten zullen wij ons afvragen: heeft de Baas, de Heer, het nodig?